

Vandenbergas remia Trumano politiką

Vašingtonas. Gromyko Saugumo Tarybos posėdyje balandžio 7 d. išreiškė savo pažiūras apie Amerikos pagalbos programą. Jo kalba traktuojama kaip pirmas atgarsis iš Maskvos dėl Trumano pagalbos programos. Jis pareiškė, kad Trumanas jaunai JT organizacijai per savo siūlymą vienašališką pagalbos programą padarė rimtų nuostolių. JAV šeimaišė į vidaus reikalus dviejų valstybių, nes jeigu JT perimtų rėmimą, galėtų būti svetimos įtakos pavojus Graikijoje ir Turkijoje išvengtas. Gromyko ypatingai išreiškė nepasitenkinimą dėl Turkijos įtraukimo į šią pagalbos programą, kadangi pastaroji karo metu nebuvo demokratinių kraštų pusėje, bet priešingai — Vokietiją ap rūpinavo karo reikmenimis, kurios jai buvo reikalingos karui vesti. Turkija iš karo tik pasipelnė ir karą Vokietijai tik tada paskelbė, kada pastarosios pralaimėjimas buvo jau visiškai aiškus.

Senato pirmininkas A. Vandenbergas senato plenumo posėdyje balandžio 8 d. pradėjo debatus dėl Trumano siūlomos pagalbos programos Turkijai ir Graikijai. Vandenbergas reikalavo, kad senatas Trumano siūlomą Artimųjų Rytų pagalbos programą aprobuotų, kadangi tas sukliudys naujam pasauliniam karui suliepsnoti. Jis atremė Gromyko tvirtinimą, dieną prieš tai Saugumo Tarybos posėdyje, kad numatytąją pagalbą turinti tikslą JT silpninti ir diskredituoti.

Esminė problema šios pagalbos akcijos, kaip ir iš viso visų taikos reguliavimo klausimų, pažymėjo Vandenbergas, yra nuolatinis trynimasis tarp rytų komunizmo ir vakarų demokratijos. Iš tos kontroversijos kyla nuolatiniai sunkumai tarp Sovietų s-gos ir jos vasalinių valstybių iš vienos pusės ir nekomunistų kraštų iš kitos. Vandenbergas šaukėsi į rusų ir amerikiečių valstybės vyrus, kad tuos sunkumus pašalintų.

JAV esančios pastatytos prieš alternatyvą — arba sovietų — amerikiečių santykius sustiprinti neliečiant pagrindinių laisvių šių valstybių, arba abi valstybės turinčios pagaliau nusistatyti, kad savitarpis susipratimas yra neįmanomas. Rusų ekspansija, kaip dažnai sakoma, esąs rezultata, sovietų baimės dėl užpuolimo iš kaimynų pusės arba dėl galimo apsupimo. Jeigu Maskva iš tikrųjų to bijosi, tai gi turi ir teisę matyti tą baimę

Vyšinskio gincas su žurnalistais

Londonas. Vyšinskis Maskvoje viešintiems užsienio žurnalistams suteikė daug nusivylimą ir pasipiktinimą sukėlusį pasikalbėjimą. Į žurnalistų klausimus jis atsakinėjo irgi klausimais žurnalistams. Vienam britų žurnalistui būtinai užsispyrus patirti Vyšinskio motyvuotą nuomonę — ima D. Britanija reparacijas iš Vokietijos ar ne — konferencija buvo nutraukta. Į klausimus: ar Vyšinskijui yra žinoma, kad D. Britanija dar nėra pas save importavusi nei vienos tonos vokiečių anglies ir kad už eksportuojamą į kitus kraštus vokiečių anglį gaunama užsienio valiuta, kuri sunaudojama maisto siuntų apmokėjimui Vokietijai. Vyšinskis atsakė klausimu: ar žurnalistai yra žinoma už kokią kainą tą anglį parduoda. Žurnalistui pastebėjus, kad nieko bendro neturi su įrodymu, kad D. Britanija anglies eksportu reparacijų tikslams — Vyšinskis sumurmėjo, jog esą pasisavinti aukštos vertės vokiečių patentai ir tuo pasikalbėjimus iš viso nutraukė. Vyšinskijui apleidžiant salę britų žurnalistas sūktelėjo, kad nereikia

Tito apie užsienio politiką

Belgradas. Neseniai Jugoslavijos parlamente maršalas Tito pareiškė, kad JAV ir D. Britanijos laikysena taikos konferencijoj ir kituose susitikimuose vargu ar galima pavadinti politika sąjungininku su sąjungininkais. Tito atmetė tvirtinimą, kad Jugoslavija esanti Sov. Rusijos „satelitas“. „Faktiškai einame su Sovietų s-ga kartu, kadangi ji yra vienintelė valstybė, kuri negrąšina mūsų nepriklausomybei“. Jugoslavija traktuojama Unrros tiekimu ne kaip „malonės dovanas, bet kaip teisę“. Tvirtinimas, „kad Jugoslavija tiekusi maisto produktus kitiems kraštams, esąs „grynas melas“. Taikos sutartį su Italija Tito pavadino „diktatu“. Ji pasirašiusi Jugoslavija tik todėl, kad norinti taikos, be to sutartis įgalinanti vėl užmegsti santykius su Italija. Kas liečia Amerikos pagalbos politiką. Tito sako, — Graikija per tai pasidarė „imperalistiniu planų baze“, kuri pavojinga pasaulio

pašalinta. Mes, pasakė Vandenbergas pažodžiui, „taip pat tada turime teisę reikalauti efektyvaus įrodymo, kad Rusija neketina mus apsuoti komunistų dominuojančiu pasauliu, kad komunistų puolimai prieš mus viduje ir už JAV sienų sustotų, ir kad abipusiai įsipareigojimai, pagal Atlanto ir JT chartas patikimu būdu būtų pildomi — ne tik žodžiais, bet ir darbais. Nebeatidėliotina yra būtina mums atvirai ir išsamiai išskutuoti bei išsaisikinti, je galima atviromis kortomis“. (NZ)

Londonas. JAV senatorius Vandenbergas su pasipiktinimu atsiliepė į Wallace pasakytąs D. Britanijoj kalbas. Anot, jo, dar nei vienas JAV pilietis ypač buvęs jos vyriausybės narys nėra užsienyje tokių negražiū būdu kritikavęs savo krašto vyriausybės.

Pats Wallace savo europinės kelionės tikslą apibūdina noru Prancūzijoje ir D. Britanijoje surasti žmones, kurie sugėbėtų lošti didžiąją pasaulio suvienijimo ir taikos išlaikymo rolę. Jo nuomone, JAV, D. Britanija ir Sovietų sga vis dar tebevedančios imperialistinė politika, kuri nesutarimo atveju būtinai privėsianti prie karo. Sovietų s-ga tol blokuosianti susitarimą, kol Amerika gamins atomines bombas. Antikomunistinė kompanija galinti tik komunizmą stiprinti: „Antikomunizmas ir antisovietizmas tik į karą veda.“

Kada pasibaigs konferencija

Maskva. Iš gerai informuotų sluoksnių AP korespondentas patyrė, jog rusai yra įsitikinę, kad konferencija dar tęsis iki gegužės 1 d. Jau daromi pasiuošimai sudaryti sąlygas, kad užsieniečių delegacijos galėtų dalyvauti tradicinėse 1 gegužės iškilmėse.

Britų ir amerikiečių sluoksniuose tvirtinama, kad jei konferencijos tempas nepagreitės, tai delegacijos viduryje balandžio išvyks iš Maskvos.

Laikė keturių savaitių mes dar absoliučiai nieko nepasiekėme — konstatavo Bevinas sarkastiniu tonu, po pirmadienio posėdžio, kuris po 3 val. laiko pasibaigė be jokio rezultatu.

Amerikiečių sluoksniuose reiškama nuomonė, kad artėja sprendimo momentas: taip arba ne. Jei rusai abstrukcijon pasiners, kaip tai charakterizuojamas jų laikymosi iš ame-

Vyšinskijui daugiau užsimitinėti įtarimais, kurių jis negali įrodyti.

Prieš komunistus

Vašingtonas. JAV kongreso komisija, tyrimui priešamerikoniškos veiklos parengė pranešimą apie komunistų partijos veiklą JAV. Tame pranešime komunistų partija vadinama sovietų vyriausybės agentu, kas yra įrodoma pateikiant 92 identifikuotas ir charakteringas Maskvos direktivas komunistiniam judėjimui JAV. INS žiniomis komunistų partija visose pasaulio kraštuose, neišskiriant nei Sovietų s-gos teturi 18.592.000 narių. Šitas skaičius paimtas iš neseniai paskelbtų davinių laike komunistų partijos konferencijos Londone. Iš to skaičiaus JAV tenka 74.000, o Vokietijai 1.576.000. Vokietija komunistų gausumo atžvilgiu stovi ketvirtoje vietoje po Sovietų s-gos, Italijos ir Kinijos.

Kongreso komisijos pranešime siūloma parengti įstatymą, kuriuo komunistų partijos veikla JAV būtų paskelbta priešįstatymine, t. y. būtų uždrausta.

taikai. Savo pretenzijas į Kaernteną (Austrija), Jugoslavija niekad neatsisakys. (N. de F.)

GEN. DE GAULLE STEIGIA POLITINĖ ORGANIZACIJĄ

Londonas. Kaip praneša BBC, gen. de Gaulle nutarė įsteigti savo politinę organizaciją. Steigiamasis susirinkimas įvyko po jo politinės kalbos Strasburge. Išrinktas komitetas, kuris rūpinsis organizacijos skyrių steigimu. Organizacija pasivadino: „Prancūzų tautos suvienijimas“.

Anglų spauda komentuoja šį gen. De Gaulle žygį skeptiškai ir pabrėžia, kad padėtis Prancūzijoje dar labiau susikomplicuosianti.

„Daily Herald“ nurodo į diktatūros pavojų. Prancūzų kairieji ir socialistų spauda gen. de Gaulle aštriai kritikuoja, o dešinieji — giria.

MOLOTOVO ATSAKYMAI Į PAKLAUČIMUS

Maskva (UP) Amerikiečių radio korespondentas J. Steel pateikė Molotovui dešimtį paklausimų raštu. Į juos Molotovas atsakė taip pat raštu.

1. Klausimas: Ar jūs manote, kad amerikiečių pasiūlymas dėl Vokietijos politinio sutvarkymo gali priversti jį suskaldymo? Atsakymas: Yra pavojaus, kad taip gali atsitikti.

2. Klaus.: Kokių pasekmių turėtų šitoks sprendimas?

Atsak.: Tai sudarytų sąlygas vokiečių militaristams ir revanšo šalininkams vokiečių suvienijimo reikalą paimti į savo rankas, kaip tas buvo atsitike, pvz., Bismarko laikais.

3. Klaus.: Ar jums atrodo, kad gali būti pasiektas kompromisas tarp rusiškojo vienybinės Vokietijos pasiūlymo ir amerikiečių jungtinių Vokietijos valstybių pasiūlymo?

Atsak.: Aš neniegiu tos galimybės, jei mes dėl to galėtume susitarti, kad pati vokiečių tauta galėtų tą klausimą spręsti tautos balsavimu.

4. Klaus.: Ar pakaktų atlyginimui didesnės dalies vokiečių padarytų nuostolių, jei Vokietija sumokėtų 10 milijardų dolerių reparacijų?

Atsak.: Sovietų s-gai, suprantama, tai būtų labai mažai; iš kitos pusės, tai būtų žymus atpildas rusų tautai.

rikiečių pusės, tai konferencija gali greitai nutrūkti.

Nei angliai, nei amerikiečiai nesistengs nustatyti greitą kitos konferencijos susirinkimo terminą, bet visgi keturių užs. reikalų ministrų sekantis susitikimas turėtų įvykti Londone arba Paryžiuje dar prieš Jungtinių Tautų rugsėjo mėn. sesiją.

Londonas. Maskvoje šeštadienį po 4 val. posėdžio pavyko susitarti keliais šalutinės reikšmės teturinciais procedūros klausimais, būtent: iki šių metų vidurio nutarta likviduoti visi Vokietijos trustai ir kortelės, o iki ateinančių metų galo visi įtvirtinimai.

Naujienos iš visu kontinentu

Londonas. JT maitinimo ir ūkio įstaigos daviniai, maisto produktų krizė Europoje ir Azijoje tebesitęs ir visus 1948 metus.

— Atsistatydino Suomijos vyriausybė. Atsistatydinimą pasidarė neišvengiamas po to, kai iš vyriausybės pasitraukė agrarų partijos vyriausybės nariai.

— Graikijos kariuomenės pajėgos pradėjo ofensyvą prieš banditus vidurinėje ir šiaurinėje Graikijoje. Esą apsuoti stiprūs banditų daliniai.

— Britų — albanų gincas dėl užminavimo Korfu kanalo iš Saugumo Tarybos nutarta perduoti Tarptautiniam Tribunalui.

— Nuo 1946 m. rugpjūčio mėn Turkija gavo iš Anglijos 350 lėktuvų — naikintuvų; ateinančių kelių mėnesių laikotarpyje gaus dar 150 tokių lėktuvų.

— Įvykus vienoje JAV anglių kasykloje stambiai katastrofai, kurioje žuvo daug angliakasių, John Lewis, angliakasių prof. sąjungos pirmininkas, paskelbė „apsisaugojimo“ streiką. Dėl tos priežasties anglių iškasimas sumažėjo 40% nors ne visi angliakasiai savo pirmininko paklausė.

— Prancūzijos komunistai ir socialistai atmetė gen. de Gaulles kvietimą sudaryti „prancūzų liaudies frontą“ plačiais pagrindais.

— Vengrija prašys priimti ją į Jungtinių Tautų organizaciją.

— Po trijų mėnesių ginčų JAV senatas 50 balsų dauguma, prieš 31 balsą, atominės energijos vartojimo civiliniams ūkio reikalams įstaigos vedėju patvirtino Dovidą E. Lilienthal.

— Britų vyriausybė kreipėsi į Prancūziją ir Italiją, prašydama uždrausti slapta žydų iškeliavimą iš minėtų valstybių uostu. Bevinas ir Bedaultas pažadėjo šiame reikale savo paramą.

— Italė, mokytoja Marija Pasquini, kuri Pola mieste nušovė anglų generolą R. Wde Winton, yra nuteista mirtimi.

— Buves JAV prekybos ministeris, H. Wallace atvyko į Londoną ir pareiškė, kad jo kelionės tikslas esąs patarmauti taikai.

— Gen. Marshallis sovietų vyriausybei pareiškė, kad JAV yra nusistačiusios pietinei Korėjai suteikti nepriklausomybę, kadangi

5. Klaus.: Ar reparacijų klausimas pirmučiausiai yra ūkiskoji, ar moralinė problema? Atsak.: Tai yra problema abiemis atžvilgiais svarbi.

6. Klaus.: Kas iki šiol yra gavęs didesnę reparacijų dalį: Didž. Britanija, Jungt. Amerikos Valstybės, ar Sovietų s-ga?

Atsak.: Be abejonės Sovietų s-ga yra gavusi žymiai mažiau, negu jos sąjungininkai.

7. Klaus.: Kokių budu vokiečių taikos gamyba galėtų būti tiek pakelta, kad Vokietija galėtų mokėti reparacijas iš dabartinės gamybos?

Atsak.: Tam tikru pakėlimu taikos gamybos kvotų, kad dalis metalų, anglies ir t. t. tektų kaip atlyginimas tiems kraštams, kurie yra turėję nuostolių.

8. Klaus.: Kaip gali būti Graikijoje atstatyta demokratija?

Atsak.: Geriausias kelias būtų atsakymas kistiš į jos vidaus reikalus.

9. Klaus.: Ar jums atrodo, kad toji amerikiečių politika, kokią prezidentas Trumanas nužymėjo, gali atstatyti Graikijos demokratiją?

Atsak.: Kaip daugis kitų, taip ir aš, abejoju dėl to.

10. Klaus.: Ar jums atrodo, kad Maskvos konferencija yra naudinga ir ar ji turės konkrečių pasekmių?

Atsak.: Būtų gerai, kad ji mūsų bendrajam reikalui atneštų naudos. Sovietų delegacija darys viską, kas nuo jos jėgų priklauso, kad būtų atsiakta geresnių rezultatų.

Londonas. Hamburgo antifašistinės organizacijos savo posėdyje priėmė rezoliuciją reikalaujančią tuojau paleisti visus vokiečių belaisvius, panaikinti zonas ir įleisti priešhitlerinio judėjimo atstovus į Maskvos konferenciją.

Londonas. Graikų kariuomenė žymiai sumažino banditų apsupimo ratą. Vyriausybė išleido įsakymą pagautus banditus teisti vietoje karo lauko teisme. Mirties sprendimai privalo būti tuojau po teismo vykdomi. Tik perbėgę su ginklais banditai bus traktuojami kaip karo belaisviai.

mėginimas suvienyti visą Korėją, t. y. sovietų valdomą šiaurinę dalį, esąs nepavykęs.

— Stalina's priėmė kandidatą į JAV prezidentus Horold Stassen. Pasikalbėjime dalyvavo ir Molotovas.

— Vienas JAV vyriausybės kalbėtojas pareiškė, kad Turkijai bus teikiama parama ir ginklais, nes graikų kariuomenės apsiginklavimas esąs pasenęs.

— Danijos karalius Christian X dėl nesveikatos atsiskė nuo pareigų. Regentu paskirtas jo sūnus Friedrichas.

— Naujorko valstijos gubernatorium, Tom Dewey pirmadienį pasirašė įstatymą, kuriuo komunistų veikla Naujorko valstijoje yra uždraudžiama. Valdžios įstaigos yra pareikalavusios tikslų komunistų partijos narių sąrašų.

— Balandžio 10 d. išvyko į Belgiją pirmasis DP transportas — 430 angliakasių. Amerikiečių zonoje 10.000 DP esą pareiškė norą išvykti į Belgijos anglių kasyklas.

Londonas. Graikijos pariuomenės daliniai, pradėjo ofensyvą prieš bandas. Operacinis štabas Lorissoje praneša, jog beveik be pasipriesinimo esą pasiekti visi pagal žygio planą numatyti dienos tikslai. Tesalijoje prie vyriausios banditų būstinės numesta 600 paraišutistų.

New Yorkas. Jungtinių Tautų generalinio štabo paskelbtame kovo mėnesyje nuveiktų darbų pranešime konstatuojama, kad tarptautinės policijos pajėgų sudarymo klausime nėra kiek nepažengta pirmyn.

— Britų neprikl. socialistas ir rašytojas Brocpry ir vokiečių socialdemokratų vadas Dr. Schumacheris balandžio 1 d. atidarė telefoną susisiekimą tarp Vokietijos ir Didž. Britanijos.

— Priviolomas mokslas Anglijoje nuo I-mo balandžio prailginamas iki 15-kos metų amžiaus.

— Nuo š. m. balandžio 1 d. Transatlantinio Orinio Susisiekimo B-vė atidarė kasdieninio skridimo tarnybą tarp Vokietijos ir JAV.

New Yorkas. Fr. Gradi paskirtas JAV pasiuntiniu Indijai.

New Yorkas. Pirmoji paroda atominės technikos pritaikymo taikingsiems tikslams įvyks Clevelande (Ohio) gegužės mėnesyje.

Vadovybės praksišimas

Amerikiečio nuomonė apie Angliją

Anglų „Manchester Guardian Weekly“ įsidėjo Jalės (JAV) universiteto teisių profesoriaus Eugenijaus V. Rostovo straipsnį, kuriame jis atvirai pasako savo nuomonę apie anglų politikos klaidas per eilę metų ir dėl jų kilusias ir dar galincias atsirasti žalingas pasekmes.

Daugeliui amerikiečių stebėtojų, jauciančių simpatiją tiek Anglijai, tiek darbiečių vyriausybei, Anglija šiandien atrodo vadovaujama taip silpnai, kaip dėl Norvegijos mūšio metu. Mums rodo, kad tiek užsienio, tiek vidaus politikoje matyti optimizmas, nesugebėjimas veikti ir giliai šaknis įleidęs analizės nevykimas, dėl kurių Chamberlaino vyriausybė pasidarė pavojinga tūkai ir pažangai. Juk visos oro negandos, anglų krizė — žiūrint iš Amerikos — turi nerimą keliantį panašumą į tuos patetiskai mažo, armijos planus, kuri grįžo į savo laivus Andalsnese. Anglijos vyriausybė nepasisekė įvertinti jos problemų sunkumo. Jai nepavyko sumobilizuoti pakankamai jėgų. O svarbiausia jai stinga teigiamo plano, kuris, griežtų faktų akivaizdoje, galėtų teikti išmintingų vilčių, jog jos neabejojama geros intencijos bus įkūnytos.

Dėl Anglijos vyriausybės ydų lengva suklysti. Savaiame suprantama, kad anglai naudojami savo sąjungininkų kliaudomis. Lygiant su Vašingtono pokštis ir niūria Maskvos melodrama, Whitehallas (Anglijos vyriausybės būstinė. Red.), atrodo itin blaivus, jautrus ir kultūringas. Parlamento įpročiai taip pat padeda tiesą pridengti. Darbiečių vyriausybė turi gerų kalbėtojų Zemuosiuose rūmuose, kurie neužsileidžia įžymybės Atstovų rūmuose (JA Valstybės. Red.) Bet taškų rinkimas prieš Winstoną Churchillį dabar nėra pakankamas, vaidmuo Anglijos vyriausybei. Rimtesnis darbas vilkinasi, o Anglija jo nesimė.

Europos problema

Kaip ir 1919 m. Anglijai tenka daug didesnių atsakomungumas, negu JA Valstybėms arba Sovietų Sąjungai. Mat, pasaulio taikos didžioji problema yra Europos pakrikimas. Karas Europą skaudžiai sužeidė. Betgi ji tebėra daugiau kaip 300.000.000 žmonių tėvynė, didelės pramonės ir senos, stiprios kultūros buveinė. Europos intelektas yra intensyvioji idėjų ir ideologijų kovos teatras. Nuo šių varžybų vienokios ar kitokios pabaigos iš didžios dalies priklausys pasaulio ateitis.

Europa egzistuoja tarp dviejų didelių Rytų ir Vakarų valstybių. Kiekviena iš jų dviejų yra neapsakomai jautri Europos jėgos balanso strateginiams pakitimams. Europos politinis pakrikimas yra pavojingiausias iš visų grėsmių taikai. Kaip žlugus Austrijos ir Tur-

kijos imperijoms, kaimyninė, didžiosios valstybės turi progą lenktynuodamos plėstis. Kaip patyrėme generacijose prieš du pastaruosius D. karus, toks konfliktas gali sudaryti nuolatinių nesaugumą, kuris įgalina kilti karą. Rusai ir amerikiečiai vėl nori kištis į Europos reikalus, kadangi privalo, jei Europoje nebus surasta politinės tvarkos sistema. Bet jų vaidmuo Europoje tėra antraeilis. Jie tėra Europos garantai, ne viršinininkai jos politikos kasdieniam vyksme.

Naujos ir pastovios politinės sistemos Europoje sukūrimas pirmiausia yra tiesioginė europiečių našta, visų labiausiai Anglijos ir Prancūzijos. Jei šios dvi Vakarų valstybės, remiamos JAV ir sutariant su Sov. s-ga, surastų valios, tai padaryti, tai jos galėtų sukurti griaučius demokratinei pažangai Europoje. Europos ekonominės komisijos projekto priėmimas JT pilnaty, daugiau kaip metus abejojus, yra drąsinamas simbolis, kas būtų galima sukurti. Bėlika iš tos tarybos ir jos partnerių padaryti konstruktyvios veiklos instrumentus.

Gal ir nedraugiška, kad amerikietis primena, kaip didžiai Anglija yra atsakinga už tai, kad leido vokiečiams eiti taip toli, jog jie ryžosi kariuoti. Civilizuotas pasaulis būgštaigai skolingas Anglijai už jos karo pastangas, pasijėmėjusias išterme, sumanumu ir šauniu vadovavimu. Bet gvildenant dabartinę politiką, svarbu yra išlaikyti istorinę perspektyvą. Per dvidešimt metų prieš pastarąjį karą Anglija tolydžiai palaikė Vokietiją Prancūzijos sąskaiton. Su tragingu apakimu Anglija silpnino saitus, kurie būtų lengvai sulaukę Vokietiją ir pastarosios agresiją padarę neįmanomą. Be Anglijos diplomatijos k'aidų Vokietija nebūtų įstengusi pradėti naują karą.

Užsienio politika

Ar Anglija pasimokė iš praeties klaidų? Zmogus tartumei, kad atgailaujanti Anglija dabar dirbs glaudžiai su Prancūzija, Olandi-

ja, Skandinavija, Italija ir respublikine Ispanija, kad padėtų pamatus tokiai Europos politikai, kuri ilgainiui galėtų aprepti slavy ir vokiečių valstybes. Tačiau vietoje to matome Angliją vėl žygiuojantį Godesbergą (kapituliacija prieš vokiečius. Red.). Anglija rodosi esanti pasiryžusi atkartoti, o jei galima ir padidinti kiekvieną savo diplomatinę klaidą, padarytą tarp dviejų karų. Užtu vedusi savo politiką glaudžiai bendradarbiaudama su Prancūzija, Anglija stengiasi atkurti suvienytą Vokietijos valstybę, pagrįstą stipria pramone ir neišvengiamai įpareigotą vesti tokią užsienio politiką, kuri drumstų santykius tarp Rytų ir Vakarų.

Anglijos užsienio politikai nepavyko pasiekti tikslo kiekvienam gyvybiniam reikalui. Nors ir sudaryta Anglijos Prancūzijos sutartis, bet Anglija neįstengė garantuoti esente cordiale su Prancūzija; priešingai, ji atsisakė atsižvelgti į Prancūzijos interesus tiek Vokietijoje, tiek Artimuosiuose Rytuose. Anglijos politikai nepavyko pasiekti tikslo Ispanijoje ir Graikijoje. Kadangi tie kraštai nėra komunistiški, Anglijos politikai be abejojimo pasirūpinti, kad jie pasidarytų aktyviai ir pažangiai demokratiški. Anglijos politika Palestinoje tegali būti apibūdinama kaip neįmanoma. Mr. Bevinas priekaištauja

JAV pasiuntinys apie SSSR

Kongreso komisijos posėdyje, kuriame buvo kalbama apie JAV komunistų partijos uždraudimą, pasisakė Bullit, kuris 1933—36 m. buvo JAV pasiuntinys Maskvoje. Komunistų partija yra įrankis sovietų rankose, kad susilpnintų JAV „SSSR numatytame užpuolime prieš JAV“. Jo aktyve komunistų partija Amerikoje susidėda iš asmenų su išdavikišku charakteriu. Kaip savo laiku buv. JAV pasiuntinys Prancūzijoje, Bullit pareiškė, kad dabartinė JAV situacija turi daug panašumo į Prancūzijos padėtį 1936 m. Prancūzija tuomet turėjo pasaulyje didžiausią kariuomenę ir stipriausią aviaciją, taip pat ir laivynas

visiems, tik ne sau, dėl tragedijos, kurios būtų buvę galima išvengti, dėl tos tragedijos, kurią, juoba turėję kėsti daugiausia žmones, karo metu iš visų labiausiai nukentėję ir daugiausia gyvybių aukų sudėję. Nesekmė Palestinoje sieks toli, silpnindama anglų santykius su JAV ir Arabų valstybėmis. Ji, kaip ir tauri, bet rizikinga politika Egipte, Indijoje ir Burmoje, gali toliau silpninti karinę tvarką, nuo kurios priklauso rimtis Rytuose.

Mr. Bevinas per daug mėgsta kalbėti apie savo uždavinio sunkumą. Sunkenybės nėra nenugalimos. Faktas, kad Anglijos užsienio reikalų politika praktiškai beveik visur. Jei problemos nebūtų sunkios, nereikėtų tvirtinti užsienio reikalų ministerio joms doroti. Pagaliau didžioji valstybė ir didysis Commonwealth (D. Britanijos tautų visetas) turi pajėgti spręsti net sunkias problemas. Ji turės jas išspręsti, jei norės toliau gyventi.

Tačiau ideologijų kare, kurį dabar išgyvename, reikalai prašoka diplomatijos ribas, kaip ji buvo seniau suprantama. Anglijos darbiečių vyriausybė yra europiečių simbolis, vaizduojas demokratines pastangas žmogui darbininkui socialinį teisingumą laiduoti ir gyvenimo lygmenį kelti. Anglijos vyriausybės pasisiekimas ar nepasisekimas viduje turės didelę įtaką politinių pažiūrų raidai ir linkmei žemyne ir kitur. Anglijos užsienio politika bus silpna ir neveiksminga užsienyje, jei Anglija viduje vis kaparinosi žemos gamybos liūne.

buvo daug didesnis už vokiečių. Prancūzija tuomet buvo galimybė Vokietijai sulaukyti, bet apsisprendė, kad/geriau išlyginti savo biudžetą. Bullit pridūrė, kad Europoje įvyktų katastrofa, jei Prancūzija patektų į komunistų rankas: „Jei Prancūzija taps komunistinė, tai tas pats įvyks Italijoje, Ispanijoje, Portugalijoje ir pagaliau visoj Vidurinio jūros erdvėje. Jei Prancūzija vykdys Stalino įsakymus, sovietų lėktuvams bus vieta Afrikos pakraščiuose, priešais Braziliją, ir SSSR gaus atramos punktus prancūzų kolonijose, visai arti Panamos kanalo.

Buvęs pasiuntinys nurodė, kad komunistų pasisekimų priežastis JAV esanti „gerai apgalvota propaganda“. Pabaigoj Bullit sakė: „Už SSSR ribų yra daug daugiau žmonių, kurie tiki sovietų rojum, nei jos ribose, nes tie, kurie gyvena Sovietų s-goje, turi taikintis prie aplinkybių. Rooseveltas karo metu bendradarbiavo su Stalinu, nes tikėjo, kad Stalinas pagaliau pasidarys taikingas demokratijos džentelmenas. Kaip tik čia Rooseveltas apsiriko“.

„Tevezme“ Nr. 26 Muenchenas. Amerikiečių karinės valdžios patvarkymu, visi bėgliai iš rusų zonos, kurie nelegaliai patenka į Bavariją, bus perduodami amerikiečių kariniam teismui ir bausmę atlikus, bus gražinami į savo kilimo vietą.

Ir jos laukia vizu.

Kaip AP praneša, D. Britanijos pasiuntinys Maskvoje pranešė rusėms, D. Britanijos piliečių žmonoms, kad maža vilties yra iš viso gauti leidimą išvykti iš Sovietų s-gos, kurio jos laukia nuo 1946 m. pradžios. Papildomai praneša BBC, kad anglų spauda paskutiniu laiku labai intensyviai diskutuoja dėl Sovietų s-gos užsipyrimo išduoti joms (15 moterų) išvykimui vizas. Atsisakymas išduoti vizas grindžiamas įstatymu, pagal kurį Sov. s-gos piliečiams draudžiama, vedybos su užsieniečiais. Tačiau šios moterys ištėkė-

jo už britų laike karo, kada dar nebuvo minėto įstatymo. Britų vyriausybė pakartotinai kreipėsi į Sovietų vyriausybę. Paskutiniame pasimatyme Bevinas kreipėsi net į Staliną, prašydamas išleisti penkiolika moterų, tačiau veltui.

Londono „Daily Mirror“ pažymi šį reikalą kaip išraišką „fanatiško nacionalizmo“. „Daily Mail“ rašo: „Mum, individualiai galvojantiems, tas uždraudimas atrodo nežmoniškas. Rusams gi, kurie masėje galvoja, atrodo tas visai nesvarbu“. (N. Z. 7. IV. 1947).

jei jis bus kalėjime, jis negalės už nieką balsuoti.

Pastebėjusi jo tylėjimą ir baime, Elzbieta paglostė jo ranką. „Jums uždrausta per daug kalbėti“, tarė ji švelniai.

„Tiesa. Aš baisiai pavargęs... Eisiu truputį nusūsti. Pažadink mane, jei kas būtų. O jei pasirodytų policija, pasakyk, kad tik laukiu, kol praies drugys...“

Elzbieta nepasileiko prie jo, kai jis užmigo. Ji turėjo darbo; mat, ji laikė save vienintele įrankinė globėja. Mr. Rosenbergas labai mažai ką namo parsinešdavo; Mr. Otkaras nieko; o Mr. Sheridaną tebebuvo lovoj su karščiu.

Elzbieta kasdien vaikščiojo į miestą, ieškodama darbo. Tačiau nelengva buvo rasti. Į jos maldaujančius atsiliepimus, aistringus arba drovius viliojimus atsakydavo tik iškanikinti veidai. O kai ji surasdavo darbą ne pagal savo skonį, ji turėjo sutikti, kad ji buvo suverta ne bizniui, bet meilei. Tačiau nebuvo kas daryti.

Keista, o ji buvo laiminga įrankinėje; ir ji nieko daugiau netrosko, kaip išlaikyti visą keistą draugiją; gyventi su Mr. Otkaru ir Mr. Rosenbergu ir kasnakt miegoti tarp jų. Jai buvo nesuprantama; juk ji nei vieno iš jų nemylėjo; ji negalėjo išvaizduoti namu, kuriuose nebūtų nieko, ko iš jos galima būtų laukti, fiziškai kalbant.

Tačiau čia šis tas buvo, tiesa, labai ne daug ir visiškai nepritaikinta; o vis tik kaip brangu jai. Tai buvo verta; galvojo ji, šiek tiek rūpėčio — pav. šieiti nevalgius, mantant, kad Mr. Otkaras buvo dar labiau alkanas; arba tvarkyti Mr. Rosenbergo daiktus; arba vėl vaikščioti, kaip ji dabar vaikščiojo, ieškant keletos dolerių Mr. Sheridanui aspirino pirkti.

Jai nei į galvą neatėjo, kad jis galėtų pats nusipirkti, arba, kad jis kišenėje turėtų pinigų sumokėti už maistą, kurį ji jam paruošdavo. Ji buvo patenkinta, kad galėjo juo rūpintis, kad galėjo bet kuo rūpintis, jei tai buvo reikalinga. Jos širdis plakė iš dėkingumo susimaišiusio su viltimi; mat, ji jautė, kad meilė netoli, nors ji ir nežinojo, kuria kryptimi jos ieškoti.

Ir kokuodama, mėtydama šaunis, ji sustojo prieš pasitūrinį žmogų, kuris nekrepė į la dūmėsio.

Mr. Sheridaną žinojo, kad jis turėjo pi-

nigu kišenėje; bet jam nei į galvą neatėjo duoti Elzbietai. Tai jį darė ne dėl apsilėdimo, bet dėl profesijos. Bankininkai nesupranta vargo, nes jiems atrodo, kad neegzistuoja pasaulis, kuriame niekas nieko neturi. Priešingai, pasaulyje, kur kiekvienas šį tą turi, jie gauna nedidelį, bet pamanomą pelną.

Kaip tik apie tą pelną galvojo Mr. Sheridaną, imdamas rastus paslėptus po matrasu Mr. Rosenbergo pinigų.

Jis nemanė juos laikyti; jo mintis buvo tik paleisti juos į apyvartą; jis galvojo juos investuoti, arba negalėdamas įsivaizduoti, ką su tokia maža suma galima daryti, paleisti paprastai į apyvartą.

Mr. Sheridaną nieko apie tai nesakė Mr. Rosenbergui. Viefoj to jis pirmą gražią dieną išėjo pasivaikščioti.

Tą patį popietį ant savo kampo prie pietinio parko galo Mr. Rosenbergas smarkiai ginčijosi su fleitininku, kuris naudojosi ta pačia vieta, bet buvo atėjęs per vėlai. „Čia ne vieta fleitoms“, tarė Mr. Rosenbergas imdamas smuiką; „čia jau ir taip per daug vėjo“.

„Aš jus pamokysiu, kaip kalbėti“, atsakė fleitininkas. „Ne? Gerai, pasakysiu; kaip orkestrininkas“.

Mr. Rosenbergas atkirto išdidžiai: „Aš grojau keletą metų pirmuoju smuiku Pitsburgo simfoniniame orkestre, Pitsburge, Pensilvanijoje“.

Fleitininko ranka, įkišta į kumštine pirštine be pirštų, grabaliojo apie nosį, ilgą ir paraudusią nuo šalčio. Jo suplyšę drabužiai teikė nusivylusį paveikslą. Jis pasakojo Mr. Rosenbergui mandagiai apie Paselouj orkestrą, kuriame jis kadaise buvo solo fleitininkas. „Ar tikėsite, kad Prancūzijoje dirgentas nederiguoja fleitomę ir vamzdeliams; jis pats juos seka. Taip kad kai būdavo mano eilė, mes tik pasižiūrėdavome vienas į kitą, nejudėdami. Tuo tarpu hoboistai imdavo groti nugarą ir auditoriją. Tada tariau jam: „Kas atsitiko? Viską sugadinote“. Jis labai supyko; maniau kad smogs man su savo instrumentu; ir nieko nelaukdamas pasirengiau gintis su savo fleita. Dėl to jis apsigalvojo ir tik sušvokštė: „Aš esu respublikos pilietis ir nieko neklausau“.

Jie atleisė. „Aš nafs esu vokiečis, tos pirštines iš Dūseldorfo“. Ir jį laikė raz-

Dar vienas pavasaris

ROBERT NATHAN

Vertė V. TRUMPA

Keista, kad jo širdis galėjo taip skaudėti... Užtiesdama antklodę ant lovos, Elzbieta susirangė po ją tarp Mr. Sheridaną ir Mr. Rosenbergą. „Labanakt“, tarė ji su dėkingumu Mr. Otkarui, kuris ruošėsi gulėti ant grindų. Gi Mr. Rosenbergui miegančiam ji šnibždėjo karščiai: „Argi jums reikalingas visas kambarys“.

Mr. Rosenbergas pusiau prabudo; jis pajuto antklodę virš savęs ir mieguistai nusišypojo. Jis sapnavo, kad jis buvo kareivis, su dideliu kardu, kuriuo jis galėjo visiems įvartyti baimės. Jis buvo laimingas, nors ir nežinojo kodėl.

Kitą rytą Mr. Sheridanui skaudėjo kaklas.

XIII. Skyrius

Elzbieta Cheney nemanė slaugyti bankininko; ji galvojo, kad yra kita išeitis. Tačiau ji metėsi į tą darbą su geriausia valia; penėdama Mr. Sheridaną buljonu, ji stengėsi kaip galėdama jį patraukti. Jos drovius ir viltingi vilginsniai, jos lengvi viliojanti gestai Mr. Sheridanui nedarė jokio įspūdžio; jis smarkiai karščiojo ir norėjo ginčytis apie politinę padėtį ir apie bankinių operacijų naudą ir nuostolius.

„Jei padariu keletą klaidų“, tarė jis Elzbietai, „tai buvo padaryta be tikslo pasipelninti. Tuo būdu jos davė nuostolius. Klaida buvo sprendime, ir su kiekvienu tas galėjo atsitikti“.

Jis susiraukė ir pridūrė: „Tokie įvykiai numušia pasitikėjimą savimi. Nežinau, ką pasakys banko tardytojai“.

Jis pats sau galvojo, laimė, kad jis per daug serga, kad surastų atsakymą.

„Mano reikalo nepasisekimas“, tarė Elzbieta, „kad per daug atiduota už niekus“.

„Aš nežinau, ką galima atiduoti už nieką“.

Ir senais Mr. Otkaro marškiniiais su komparu apvyniotu kaklu jis su dėkingumu šliurbė iš bulvių ir daržovių pagamintą buljoną, kurį Elzbieta laikė.

„Leiskite duoti patarimą“, pridūrė jis. „Mesk tą užsiėmimą ir mokykis stenografijos“.

Tačiau Elzbieta papurtė galvą, nes ji pasitikėjo pati savimi, nors ir neturėjo pasisekimo.

„Jūs visi nusigyvenę“, tarė liūdnei Mr. Sheridaną. „Net nebandote pasisekimo... nepraktiški, o tai jau reikią bankrotą. Jūsų draugas Mr. Otkaras... aš net nežinau, ką jis veikia. Jis sako, kad jis gyvena, o aš manau, kad jis miršta badu. Koks džiaugsmas, kai yra bankai, kuriems vadovauji, ir asignacijos plaukia? Toks galvojimas yra nesąmonė. Kiek vienas turi laimę arba ne. Visas pasaulis tėra bankas, Miss Cheney, kuriam kiekvienas gali pasipelninti“.

Jis pakratė galvą, lyg prasklaidydamas karsčio dūmus nuo akių. „Keista pagalvojus, kad akcijos ir žvelkiai man nebeturė didelės reikšmės. Aš vos betikiu, kad šiuo momentu palikau, be nieko... Prisimenu, kad man būnant vaiku mes mėgdavom žaisti kėdėmis; ir kai nebegalėdavau surasti kėdės ir turėdavau prisijungti prie kitų vaikų pagal sieną, jusdavau panašų nesmagumą, kaip dabar. Grojama toliau; dar yra viena ir dvi kėdės; tačiau aš jau išėjęs iš žaidimo; aš slepiuos parke su sergančiu kaklu“.

Ir jis liūdnei pridūrė: „Jau dabar Javų Mainų Banko direktorius perėmė Teksaso Gazo ir Jėgainės direk... įstaigą ir Indijanos Vandens Jėgos Korporaciją“.

Jis skausmingai atsiduso.

„Taip“, tarė Elzbieta.

„Tai respublikonų partijos klaida“.

Ir jis tęsė toliau, kad prie respublikonų krašto gerbėvis numuko beveik šimta procentų. „Vis dėlto“, pridūrė, „aš pasiryžęs balsuoti už respublikonus, ne, prie demokratų niekados negalima pasakyti ko tikėtis“.

„Tad aš balsuosiu už demokratų, ne, man jau toriso žinojimas ko laukti. Ir ko ne... nridarė ji piktai.

Mr. Sheridaną tylėjo. Jis prisiminė, kad

Daugiau dėmesio auklėjimo darbui

Pirmiausia noris pasveikinti susibūrusias į atskirą organizaciją mūsų moteris. Tikėjimas, kad toji organizacija apims darbo sritį, kurios šiaip jau mūsų visuomeniniai organai negali plačiau apimti. Specialiai čia turima galvoje subtilią šeimos dvasinio vystymosi raidą, o ypatingai vaikų ir jaunuomenės auklėjimą.

Nepaskutinę vietą vaikų auklėjimo klausimas turėjo būti keliamas Nepriklausomoje Lietuvoje, o čia, tremtyje, jis keltinas į pirmąją vietą mūsų visuomenės ir šeimos gyvenime.

Esame maža tauta. Kiek mūsų po šio bašaus kataklizmo bebūs, matysime tik į Lietuvą grįžę. Kiekvienas lietuvis, kaip negausios mūsų šeimos narys, yra mums brangus. Ir todėl mes turime visas pastangas dėti, kad kiekvienas naujas mūsų tautos narys turėtų mažiausia bent tokias fizinio ir dvasinio vystymosi sąlygas, kurios paruoštų jį socialiniam egzistavimui. Mažųjų tautų primatų visad buvo ne savo piliečių kiekybė, bet kokybė. Kokybės klausimas ypač aktualus šiandien mums, kada dėl žinomų sąlygų mūsų natūralus prieauglis yra taip sumažėjęs.

Maža tauta teduoda sau atskaitą, kokią atsakomybę jie prisiima pašaukę naują gyvybę. Normaliose sąlygose ir tai buvo maža tėvų, kurie pasiinteresuodavo specialia auklėjimo literatūra. Kąžin kodėl beveik visiems tėvams atrodo, kad jie pilnai kompetentingi ir pasiruošę savo vaikus auklėti, lyg tai būtų labai paprasta ir nesudėtinga problema. Vaikui nesugalavus, tėvai nesigaili laiko ir lėšų, kviečia gydytoją ar keli, tuo tarpu vaiko dvasios negalavimus kiekvienas tariasi kompetentingas pats gydyti. Koks anachronizmas! Dvasios pasaulis visad buvo daug sudėtingesnis, ir jį suprasti reikia daug didesnio pasiruošimo ir patyrimo negu, sakykim, vaikų gydytoju.

Ak, tiesai! Toji klaida paplitus po visa pasaulį. Jei per tuos tūkstančius mūsų civilizacijos gyvenimo metų dvasinis auklėjimas būtų nastatytas atsveriamai fiziniam vaiko auklėjimui ir priežiūrai, tikiu, kad visai kitaip ir pasaulis atrodytų. Aš lygiai tikiu, kad tūli daktarai vaikais būdami tampe už uodegų kates, mušę savo silpnesnius draugus, lindo į svetimus sodus, į sandėlius, jie pajukdavo ir akmenimis apmėtydavo luosus, senius ar elgetas — iš to kilo negailestingos koncentracijos stovyklos, tautų applėšimas ir išžudymas, demoniška žmogaus pažeminimas ir kiti šių dienų satanizmo perlai.

Stovyklinio gyvenimo sąlygos, jei jau neišvengiamai veikia suaugusius, tai kaip demoralizuojantį jais veikia vaikus! Ir gerų norų ir sugebėjimų auklėti turintiems tėvams kovoti su pašaline įtaka į vaikus, tai ką besakytų anė tuos mūsų mažučius piliečius, kurių auklėjimu nesirūpinama arba ir nesurūpinama. (Bloga viskas greičiau linksta — ir vaikai...)

„Ar galima tikėtis čia darbo panašioms žmonėms, kaip aš?“

„Be abejo“, pasakė Mr. Rosenbergas nuodirdžiai, traukdamas per stygas: „kodėl ne? Pavasarį vėl viskas bus gerai!“

„Pavasari“, tarė švelniai vokiečiai, „gerai, gal būt. Visvien bus šilčiau. Tenorėčiau kasdien groti sodo kavinėje; mažus dalykėlius, vėsus, dalykus, kur nereikia daug oro. Jau nebegalėčiau atlikti didelių dalykų, bijau. Kai šalta ir kai alkanas, kvėpavimas darosi silpnesnis. Videlto dar galiu išpūsti gamą.“

Ir jis išpūtė gamą ant savo fleitos, silpnai ir pūnai, nepagalvdamas gaidos.

„Tai mano vieta“, sušuko piktai Mr. Rosenbergas. „Eik kur kitur groti savo fleita, mano drauge.“

Vokiečiai atsiduso. „Atleisk jai, prašau“, sumurmėjo. „Iš entuziasmo.“

Jo švelnios akys, alkanos, dairėsi į visas puses. „Girdėjau, kad yra muzikams šelpti komitetas. Tik neprisiverčiu ten nueiti. Nenoriu, kad jie galvotų, kad aš taip nusi-gyvenęs.“

Jo akys kuriam laikui sustojo ant Mr. Rosenbergo apsiausto. „Ne“, tarė jis tvirtai, „taip atrodydamas niekad negalėčiau ten eiti. Jei turėčiau tokį apsiaustą, kaip jūs, su tokia istaiginga apykakle, visvien ten nueičiau ir galbūt pasiskolinčiau keletą dolerių vardan mano sekancio pasirodymo.“

„Jūs jau esate senas ir galite eiti, kur norite. Mano amžiuje turiu žiūrėti, nes mano karjera dar prieš akis. Jei mano menedžeris pamatytų mane išeinant iš pašalpos istaigos, ką jis pagalvotų? Kad aš menkas smuikininkas, štai ką jis pagalvotų. Viskas būtų baigta. Jums kitas reikalas — jūs ramiai galite eiti skolinėtis. Stai mano apsiaustas; jei per mažas, neškiš ant rankos, kailiais į viršų. Tik nepamiršk rytoj atnešti.“

Fleitininko akys apsisėmė: iš nagavo drabužių drebančiais pirštais. „Ar dar abejojat? Atnešiu anksčiau rytą. Kaip galėdamas skubu. O, koks džiaugsmas; ir koks dangiškas anjūstas! Aš jį imu, maestro, aš jį.“

Gerai, eik dabar; toks pasikalbėjimas kaip mano būnų“, tarė Mr. Rosenbergas. „Te Dievas jus laimina“, tarė fleitininkas, nuskubėdamas. „Sudie“.

čia prisiziūri ir prisiklauso visko, ką tikriausiai negali formuoti tinkama linkme jo psichikos. Vaikų manieros, keikimai, kalbos, besivystą polinžiai verčia visu rimtumu auklėjimo klausimą iškelti ir atsidėjus jį diskutuoti. Nevelu bus visų pastangomis ir šioj srity, kad ir sunkiose sąlygose, pasiekti žymaus pagėrėjimo.

Tėvynėje normaliose sąlygose didelę auklėjimo spragą užpildydavo mokykla ir vaikų literatūra. Tremtyje mokykloje, jei ji yra, vaikai kur kas mažiau praleidžia laiką, negu tėvynėje; ji blogiau pastatyta ir materialiai, ir organizaciniai ir moksliniai, o vaikų literatūros visai neturim.

Ir todėl dabar auklėjimo našta visu svoriu užgula tėvus, ypač motinas. Susiorganizuotos moterys pirmuoliais turėtų ateiti tai motinai į pagalbą: be motinos teisių gyvenimo, be šeimų moralės kėlimo, susiorganizuotos moterys turėtų duoti impulsą geriausiam ir tiksliausiam vaikų auklėjimui tremtyje.

Reikalas rimtas. Mūsų periodinė spauda irgi turėtų savo skiltyse atrasti vietą tam klausimui plačiau aptarti. Nagi.

Mes naujoji stovykloje

Yra sakoma, kad žmogus — gana sėslus padaras, greit pajėgias prisitaikinti prie vietos, jos grožio, naujų žmonių ir kt. aplinkybių. Visi gerai prisimename tą laiką, kad užpėnai vasarą buvo organizuojamos stovyklos, mūšikai kalbant — lageriai. Daugelis jų bijojos, visomis jėgomis kratėsi, nes naujai kuriamos stovyklos vėl priminė kažką priverstino, panešėjo į dar nepamirštas, nacių ir vokiečių suorganizuotas svetimsaliams stovyklas. Veltui delegacijų delegacijos, varstė vietos USA komendantūrų duris, prašydami leisti pasilikti vokiečių tarpe, geresniuose butuose, geresnėse lovose ir t.t. Bet deja, visi tie žygiai buvo veltui. Likimas lėmė taip, kad mes buvome suvaryti į vadinamas išblaskytų — DP stovykias, nors sveikai galvojanč, galėjo būti ir kitaip, kas būtų buvę visiems naudingiau: ir DP, ir karinei valdžiai ir vietos žmonėms. Šimtai pavyzdžių tai patvirtino, kur DP buvo palikti vietos gyventojų tarpe. Toks bėdymas pateisintų ir tas gražias kalbas, kad DP yra žmonės, verti gero su jais elgesio ir t.t. Tuo tarpu visoj Bavarijoj ir Anglij zonoj šiuo atveju jau iš pat pradžių buvo einama dviem kryptim: vokiečiai nunacinami, o vadinami DP sulagerinami-sudaiktinami ir sumasinami. Ar tai ne ironija? Neseniai Londono radio paskelbė, kad Britų zona yra tirščiausiai apgyventa, ypač tą spūstį padidinę rytų vokiečiai-pabėgėliai. Dėl to, dabar kiekvienam vokiečiui buto „raumo“ tenka apie 9 mtr.², sovietų zonoj — 11—12 mtr.² ir prancūzų —

„Taip, taip“, tarė nekantriai Mr. Rosenbergas, „ir jūs taip pat. Abu mes. Nepamiršk atnešti apsiausto“. Sušuko jam įkandini: „Ar jūs priklausote prie Prof. Sajungos“.

„Ne“, sušuko vokiečiai jau iš tolo, „tai per daug kaštuoja“.

„Tikėkimės, kad jie visvien šiek tiek padės“, rėkė Mr. Rosenbergas.

„Taip... tikėkimės...“

„Sudie...“

„Sudie...“

Prieš šaulėleidį ir kai pasidarė per šalta ilgiau groti. Mr. Rosenbergas sugrįžo į rankinę. Jis pasveikino Elzbietą ir Mr. Otkarą ir nusivedė smuiką ant lovos. Norėjo tada kaip paprastai paslėpti pinigų po matrasu. Tačiau staiga jis baisiai suriko.

„Mano pinigai! Prapuolė“.

„Jūsų pinigai?“ paklausė Mr. Otkaras.

„Kokie pinigai?“

„Kuriuos sutaupiau“, šaukė Mr. Rosenbergas. „Kurie man reikalingi. Jie buvo čia po matrasu. Pavogė. Kažkas juos paėmė“. Ir jis pasižiūrėjo su itūzimu į Elzbietą.

„Atiduok“, reikalavo jis, „ir nebandyk netrupuok nuslėpti, nes aš žinau, kiek buvo“.

Elzbietą sunkiai atsiduso. „Išėjo iš proto“, tarė ji Mr. Otkarui. „Jam vaidenasi“.

Mr. Rosenbergas buvo nesavyje. „Gal būt aš beprotis, bet ne vagis, kaip jūs, Elzbietą Cheney. Norėčiau žinoti, kodėl jūs iš viso čia atsiradote. Manau, kad kai dabar turite mano pinigų, jūs vėl išeisite. Tačiau nemanau, kad leisiu“.

Ir kreipdamasis į Mr. Otkarą jis kimiai pridūrė: „Matot, kas atsitinka, kai paimi iš gatvės mergaitę pas padorius žmones“.

Elzbietą atsistojo. Jos akys degė, skruostai buvo balti. „Tu purvina pasigailėjimo verta kiaulė slėpei pinigų, kai kiti badauja“. Ir stipriai žingsniu priedama prie jo ji iš visų jėgų drožė jam į veidą.

Mr. Rosenbergas nieko nelaukęs drožė jai atgal. Ir krisdama ant lovos Miss Cheney apsiplėlė ašaromis.

„Ne iš tiesų“, šaukė nelaimingas Mr. Otkaras, „mano vaikai — valdykit savo nervus. Morrisai, ką darai? Užtikrinu, kad nei Elzbietą nei aš nieko nežinojome apie pinigų. Prangių Elzbietą mesk verksui... žinrėk, jis gailis, jis nori atsiprašyti. Atsiprašyk Morrisai“.

(B. d.)

Trys margi laiškeliai

Tuo vardu Povilas Abelkis Freiburge išleido Vinco Joniko eilėraščių rinkinį. Mus stebina, palyginti, didelis knygos tiražas, nes leisti 5000 egz. eilėraščių knygos šiuo metu, atrodo, bene per drąsus žygis. Rodos, ir kelybe nevertėjo bandyti atsverti knygos kokybę.

Zvilgterkim, kaip jaunajam debutantui tremtyj nusisekė jo darbas. Motyvų atžvilgiu jis ne ką naujo galėjo pasiekti tremties sąlygose: jis savo eilėraščiuose prisimena prarastą tėvynę, mirusią motiną ir pašalikusią mergaitę. Kalbėdamas apie tėvynę, jaunasis debutantas ne tiek kenčia eleginę nostalgiją, kiek išreiškia tą būdingą mergaitišką silpnumą dėl tėvynės netekimo, kuriuo yra užsikrėtusi visa mūsų tremties poezija. Tik dabar pastebima, kad tėvynės brangint ir mylėt nemokėta. Praradus tik guodžiamasi tuo vienu: „O kas, o kas?“

O kas, atneš laktūtės aidą (p. 19)

O kas gražins į brangų kraštą (p. 22)

O kaip sugrįžt į savo šalį (p. 23), ir tt.

Gyvenama ne ryžtu, ne maironišku tvirtumu ir pasitikėjimu, bet svajonimis: kaip būtų

gera po berželiais parymoti, ar dirva puorenti, ar pašenauti... Tai savaime aišku, ir taip einama iki naivumo. Bet ir išnešus, savo kailį, nereiktų apie pasilikusius sakyti: „Tu (mirtie) pasisotink tais, kurie nebepabėgo“ (p. 11).

Prisimindamas motiną, jaunasis poetas veikia jai savo paklydimą išpažįsta, nes ji per maža pamokiusi išminties, ir „s laime lydąsis iš nieko, atseit, eikvojas“:

Papratau svetur nakvoti,

Kol jėgas kitiems išdales

Bepasieksiu kelio stotį (p. 44)

Sis eikvojimas jėgų „kai širdy tiek daug plėnių ir suodžių“, užsimenamas ne vietoj, bet tai jau ir daugiau, negu asmeninės išpažinties reikalas: tik neišsiektoji visose pakelėse būsim naudingi būsimam tėvynės atstatymui.

Pagaliau ir savo kaime pasilikusią mergelę prisimindamas, jis nebėra išlaikęs jai savo ištikimybės: taip kai kur skėsią nuodėmingieji miestai, o kitur žaliuosią beržynai. Į tuos miestus bus buvęs ir mūsų poetas pakliuvs. Stabtelkim ties poetine Vinco Joniko eilių puse. Rytietis, jis nėra pasiekęs suvalkiečio Vaičaičio to meto eiliavimo, kai pastarąjį sekdamas rašo:

Tenai vargelis prasmingesnis

Prakaite mirkstančių dienų

Ir nesvertos duonelės kėsnis

Sotesnis nuo laukų plynų (p. 20).

Tuo tarpu tvirtas Vaičaičio žodis ne šiandien nenustojė savo svorio, nors tai būta pirmo mūsų toninės eilėdaros ledlaužio. Ypač priekštini Jonikui netinkami vaizdų deriniai, pav.: pakeleivio lazda frynė delnus kelyje iš liepsnojancios gūžtos (p. 7), mūsų kraujas dega nuovargio ugnia (p. 13); nuovargis ir degimas — kontrastas! „Kas tavo (Lietuvos) sultį semia (p. 19), gal nu-graužė veidą jam pusnis laki (p. 40); groteskiškas, neestetiškas vaizdas! „Mėnesiena pro kryžmį sunkias (p. 69), ir pan. Mėgsta Jonikas varfoti ir visiskai nepoetinius žodžius, ir posakius, kaip šit: Nuo likimo priklausom sauvalės (p. 8). Nes laikas tas liguistis būdo, dvasia moderniška šalta (p. 22). O klaiku, kai fantazija piešia (p. 73), ir kt. Kai kurie baroko poetai sakė nosi esant nepoetiškų žodžių ir vadinę ją „veido balkonų“. Ir mūsų debutantas ašaras vadina „perliniais lašais“ (p. 69), nors baroko stilius nebe madoj. Mėgsta jis ir šiaip žodžių senienas, archaizmus (dzidas, žiurastas...), arba ir naujus, bet blankius žodžius (spūdingai, rutina...). Kartais išsimeša iš padoraus lietuviško sakinio: Tik pri-glausk vidun (p. 13), niekur nieko gražiau nemačiau (p. 59); Kaip rytietis aukštaitis, sunkiai skiria ilguosius ir trumpuosius garsus (netygo = nestigo...), pagaliu sunkiais perstatinėjimais temdą vaizdą: Tyliojo erdvėj aidai numirę dainuoto džiūgesio skaidraus (p. 21), ir kt.

Tik uoliai dirbdamas, kruopščiai šifuodamas poetinį žodį ir vaizdą V. Jonikas galės išvengti šių elementarių priekaištų. A. S.

(B. d.)

Jaunimas prašo balso

Nereikia aiškinti, kas yra jaunimas, ir ką jis reiškia. Nereikia aiškinti, kad jaunimas ir vaikai ant savo silpnų pečių neša ateities pasaulį ir kad ateities pasaulis didžia dalimi priklausys nuo to, kaip vaikai bus išauklėti. Nesvarbu tada bus, ką jie dėvėjo ir valgė; viena bus svarbu — ką gavo jaunystėje jų dvasia — tas mažas augalėlis, kuriam neužtenka vien žemiskosios duonos.

O ką gi mūsų tautos ateitis gauna dabar? Ji gauna 1500—2000 kalorijų, gauna 2—4 m. grindinio, gauna mokslą mokykloje. Ir tai viskas, jeigu neskaitysim to, ką jie gauna „gražaus“ iš savo draugų ar pasisavina iš aplinkos, kur žmonės sugrūsti taip, kad norom — nenorom vienas kitą siekia ir liečia. Kaip silksė statinėje.

Ateitis parodys, kas iš šio auklėjimo išeis. Sis paprastas sakiny turėtų kai kam skambėti, lyg Jerichono triubos, lyg baisiausias grąsinimas. Ateitis parodys...

Zinoma, galima sakyti, kad dėl to niekas nekaltas. Teisingiau, ne niekas, bet aplinkybės. Stovyklose negalima daug reikalauti ir todėl tenka susivaržyti. Tai tiesa. Negalim stovyklose reikalauti kiekvienas atskiro kambario, apie minkštus baldus, tik pasvajojam, o radio aparatas daugumai liko tik gražios praeities prisiminimas. Bet vieno negalima apeleisti net ir šiose aplinkybėse — jaunomenės. Negalima jos palikti savo ir Dievo valiai: jei kas nors gero iš jų pasidarys — gerai, jei ne — kaltos aplinkybės.

Prileiskime, kad grįšime į savo kraštą. Ką gi darys mūsų Tėvynė su sugrįžusia stovykliška aplinkos, spekuliacijos ir atidengto žmogiškų silpnųjų tvaiko išauklėta jaunomene?

Dar nėra taip toli nueita, kad kelio atgal nebūtų. Jaunimas dar turi idealizmą, tam dar šviečia idealai; jis dar nesumaterializė-

jo. Bet tam tikros demoralizacijos, nusivylimo ir, pasakytiau anarchijos žymės jau juose pastebimos.

Aš kreipiuosi todėl jaunimo vardu į auklėtojus, į visus, kuriems rūpi ir kuriems turi rūpėti jaunimo likimas su prašymu: darykite ką nors, kad mūsų apsaugotumėte, kad mūsų padėtumėte. Nežiūrėkite į mus, kaip į vaikus, kuriems vien pamokos teturi rūpėti. Žinokite, kad mes taip pat, kaip ir jūs, turime savo mintis ir mastome. Žinokite, kad mums pamokų neužtenka. Jeigu jūs nepatenkinti dėl mūsų elgesio, dėl mūsų kartais tuščio laiko praleidimo, dėl mūsų dažnų šokių ir dainų — žinokite, kad tai sukėlė tuštuma, kuri yra mūsų sieloje ir kuriai užpildyti mums nieko nėduodate.

Jei mes norime pasiskaityti literatūros, mums duoda Dirmausko, Kairio arba Tulpės „raštus“. Jei norime pasiskaityti laikraščio — mums duoda kokias nors Molotovo kalbas; tam, kas mus interesoja, laikraščiuose nebūna vietos. Jei norime visuomeninio darbo — mums pakūša vienintelę organizaciją, kurios veikla esame nusivylę. Jei norime kultūrinio darbo — visai nieko negauname. Tik reta gimnazija gali didžiutis koku nors kultūrinio būreliu.

Sužadinkite jaunime iniciatyvą, norą patiems kurti, norą patiems auklėti, ir jūs pamatysite, kaip greit pranys tas nusivylimas ir abejingumas. Jo vietoj gims energija, kilis moralė. Mokinatė mus amatu — tai labai gerai; dėl to sumažinate pamokų skaičių ir nieko nesugalvojatė mūsų dvasios tuštumai užpildyti. Ar jūs manote, kad mes, būsimieji Lietuvos interligantai, būsimieji gerie Tėvynės sūnūs, jei išmokysime soferio ar siuvėjos amato, bet turėsime nuskurdusią, nunykusią dvasią? Vyt.

MINTIS

Gražu už tėvynę pavargti, kentėti; palaimintas darbas šalies prigimtos.

Maironis

DARBAS

(Iš baltų memorandumo anglų parlamento nariams)

Bendrai žinoma, kad baltai yra labai darbūs žmonės, ką jie įrodė savo laimėjimais per Baltijos valstybių nepriklausomybės laikotarpį, atsistačiusių griuvėsiuose, paliktuose po Pirmojo Pasaulinio karo. Pakartotinai baltų pabėgėliai Vokietijoje taip pat pademonstravo savo stropumą dirbti produktyvų darbą ir tuo būdu užsidirbti reikalingas priemones savo pragyvenimui. Jie sėkmingai dirbtų prekyboje, transporte ir kitose ūkinėse įmonėse lygiai kaip ir žemės ūkyje, statybos pramonėje, tekstilės pramonėje, metalo pramonėje, miško eksploatacijoje, kuro parngime etc.

Nuo pat pradžios baltai pabėgėliai buvo pririšti prie savo stovyklų. Šis faktas paveikė visą situaciją. Imdami tai dėmesin, mes galime nurodyti dvį darbo rūšis:

a) darbą stovyklų ribose,

b) darbą už stovyklų ribų.

Abiejose šiose sferose baltų pabėgėliai dėjo uolius pastarųjų susilaukti pasisekimo, bet, imant plačiu mastu, jiems tai nepavyko ne dėl jų kaltės.

Aiškus taisyklas, kad darbo galimūmams stovyklose yra riboti. Jo galima rasti stovyklų administravime, kultūros srityje, švietime ir amatuose. Taigi, pabėgėliai pilnai išnaudojo šias galimybes, bet jos yra per siauros, atsižvelgiant į tai, kad jose gali rasti darbo tik 10-14% stovyklų gyventojų. Iš antros pusės pabėgėliai bandė savo stovyklose įrengti tinklą stovyklinių dirbtuvių ir profesinių mokslininkų kursų, kad išplėstų jau turimas profesijas ir amatus ir išmokyti ir išmokyti naujų. Be jokios vadovaujančių organų paramos ir pagalbos, kuri buvo verta minėti, pabėgėliai iš tikrųjų čia susilaukė pasisekimo. Nežiūrint didžiausio įrankių, medžiagos ir lėšų trūkumo, kurių legaliu keliu baltų pabėgėliai negali gauti, jie vis dėlto dėka savo sumanumo, pasiaukojimo ir pasiryžimo pagaminti vertybių, kurias įvertino ir kuriomis gėrėjosi britų valdžios organai.

Darbas už stovyklų ribų ir yra tikrasis darbas, į kurį reikia atkreipti visą dėmesį, kalbant apie stovyklose laikomų žmonių darbą. Nežiūrint visų jų pastangų, niekas iki šiolie nebandė plačia baze panaudoti igudusių tarnautojų, specialistų ir prityrusių darbininkų iš pabėgėlių tarpo, nors jų žinios ir sugebėjimai daro juos labai tinkamus dirbti karinė, valdžios ir vietinės organizacijose. Iš pradžių DP nebuvo leista dirbti vokiečių ūkyje ir vėliau, kai tai buvo oficialiai leista, praktiškai tai buvo jau nebeįmanoma dėl nuostatų, kad visi DP turi būti sugabenti į stovyklas ir tiems, kurie norėjo pasilikti už stovyklų ribų ar išvykstant iš stovyklų dirbti vokiečių ūkyje, grėse netekti DP statuso. Reikia paminėti, kad DP, norįs dirbti už stovyklų ribų, turi gauti savo Unrrros tyimo direktoriaus sutikimą. Per visą mūsų tremties laiką darbo suteikimo baltų pabėgėliams problema buvo neefektyvi, atsitiktina ir visur kur buvo juntama iš administracinių organų pusės organizacijos stoka.

Vienintelė didesnė šiuo atžvilgiu schema iki šiolie buvo pabėgėlių įstatymas į miško

darbus Saurės Vokietijos Miškų Kontrolė. Nors ir norėdami kito, labiau jiems tinkamo darbo, labai didelis baltų pabėgėlių skaičius, tarp jų daug baigusiu universitetu, žmonių, taip pat universitetų mokomojo personalo narių, advokatų, ekonomistų etc., pasinaudojo šiuo galimumu ir dabar dirba, kaip paprasti darbininkai vokiečių miškuose ir lentpiūvėse, įsteigtoje NGTG. Nelaimė, darbo sąlygos šiame rajone yra visai skirtingos ir darbininkų aprūpinimas drabužiais ir apavu nepakankamas. Algos yra mažos, mažiau kaip vienas pfenigis per minutę arba 90-140 markių per mėnesį, tuo pačiu darbininkai turi kas mėnesį sumokėti apie 20 markių už cigaretes. Nežiūrint viso to, miškuose dirbančių baltų skaičius pasiekė 3.500 ir yra sakoma, kad dėdamas pastangos miškuose dirbančių baltų skaičių pakelti iki 7.500, tuo būdu paruošti miško medžiagos pastatymui 100.000 naujų namų Britanijoje.

Taip pat didelis pabėgėlių skaičius dirba prie britų kariuomenės dalinių arba kitą darbą, kuris yra britų okupacinių jėgų žinioje. Pav., Hamburgo ir Kylio atstatyme, automobilių dirbtuvėse ir įvairiose kitose dirbtuvėse dirba apie 5.000 baltų. Reikia apgailestauti, kad labai dažnai šie baltai yra pavesti vokiečių savininkų ir inžinierių priklausomybei, nors baltų tarpe yra pakankamai kvalifikuotų asmenų tokiems darbams atlikti. Nežiūrint valdžios pasikeitimo, vokiečiai vis dar tebesilaiko savo ponų rasės („Herrenvolk“) mentaliteto ir baltus traktuoja, kaip žemesnius darbininkus iš Rytų (Osterarbeiter). Visos mūsų pastangos įsteigti ir panaudoti baltų darbo tynus, pačių baltų vadovaujamus, buvo tuščios. Nežiūrint visų kliūčių, DP yra susirūpinę gauti darbo ir pagal oficialius Unrrra pranešimus 58% visų pajėgių dirbti baltų britų zonoje Vokietijoje jau dirba. Tuo pačiu metu pav., dirbančių lenkų procentas yra 23%. Nuo patios pradžios baltai pabėgėliai la-

biausiai norėjo dirbti savo pačių ūkinėse įmonėse, tuo būdu uždirbtas pajamas gaudami ir išleidami savo nuožūra. Tuo pat būdu jie nori suorganizuoti reikalingų produktų ir prekių paskirstymą. Norint realizuoti tokią veiklos schemą, mes siūlome ir pritariame privačiai iniciatyvai, organizuojant kooperatyvines gamintojų draugijas, pav., keramikos ir baldų dirbtuves, kaip labiausiai tinkamas. Tokie kooperatyvai veiktų kaip tikrai save išsilaikančios įmonės pagal ekonominę ir rentinę bazę, atsižvelgdamos į britų valdžios generalinę instrukciją ir jos apsaugoję. Pagamintosios gėrybės nebeturėtų būti paleitos į vietinę vokiečių rinką, bet turėtų būti perduotos arba pabėgėlių aprūpinimui arba eksportuojamos. Šie kooperatyvai taip pat priimtų užsakymus okupacinių pajėgų. Tokiose baltų įmonėse galėtų gauti darbo didelis skaičius baltų pabėgėlių ir DP, tarp kurių yra visų rūšių specialistų ir igudusių darbininkų. Visa tai didžiai palengvintų britų įstaigų pastangas ir sumažintų materiale, išlaidas baltų šelpimui. Iki šiolie gausios mūsų patangos realizuoti šį projektą neturėjo pasisekimo. Užsiėmimo reikalingumas baltų DP yra aksioma, nes jie žino, kad dar užsities priverstinis tinginavimas gali sužlugdyti jų energiją ir kad vienintelis kelias tai sulaikyti yra apsvaistytinas. Pagerinti dabartines nepakankamas ir atsitiktines darbo sąlygas mes norėtume prašyti tamstą sutikimo su šiais principais:

1) Įsteigti baltų savarankius kooperatyvus ir privačias ūkinės įmones;

2) Įsteigti profesines draugijas profesiniam lavinimuisi;

3) Įsakyti, kad baltai, jei jie įjungti į vokiečių ūkio sistemą, galėtų dirbti kaip atskira grupė, pačių pabėgėlių vadovaujama, prižiūrima baltų gydytojų, patariama baltų advokatų ir baltų menininkų džiūginama;

4) Pagerinti drabužių, avalinės, maisto teikimą ir patalpas;

5) Visiems darbininkams padidinti atlyginimus.

Cikagoje susiorganizavo lietuviai filatelista

Kaip praneša Kanados lietuvių kultūrinis žurnalas „Nepriklausoma Lietuva“, Cikagoje lietuviai filatelista susiorganizavo į filatelinių sąjungą „Lithuania“ Philatelic Society. Iki šiol daugelis lietuvių filatelistų priklausė svetimtaučių įvairioms sąjungoms ir tarp savęs jokių ryšių neturėjo. Sąjungos tikslas bus populiarinti Amerikoje Lietuvos pašto ženklus, padėti pariams prieinamais būdais papildyti savo rinkinius ruošti parodas ir premijuoti geresnius rinkinius ir kartu lietuvius filatelistus nuo netikrų pašto ženklų, kuriuos įvairūs prekybininkai stengiasi siūlyti. Sąjungos valdyba sudaryta iš sekančių asmenų: pirm. J. Green, vice-pirm. Ig. Sakalas, sekr. Ben. S. Jūrenas, išd. V. Petrauskas, išdo globėjai: Eve A. Lukas ir dr. Al. M. Raskus.

Visais sąjungos reikalais reikia kreiptis į sąjungos sekretorių: Ben. S. Jūrenas, 2534 West 46th Place, Chicago, 32, III. (v)

Iš Skotijos lietuviai pasnikavo

Kaip „Išvių Draugo“ 12 Nr. rašoma, Skotijos lietuviai solidarizuodami „tremtinių bado streikui Vokietijoje kovo 22 d. pasnikavo. Tai irgi buvo parodytas protesto ženklas prieš Lietuvos dabartinę okupaciją. (v)

NAUJI LEIDINIAI

Mums atsiūsta paminėti:

1. J. Beržinskas, J. Beržinskas, V. Minkūnas Angliškai — Lietuviškai — Vokiškai žodynas; II dalis M—Z. Leidėjai: Juozas ir Jonas Beržinskai, Rosenheim.

2. Alė Rūta Nakaitė, Be Tavęs; poezija. Leidėjas Ant. Urbonas.

3. Pranas Alšėnas, Talismanas; novelės. Bambergas. Kaina 3,50 Rm.

4. Jonas ir Adolfas Mekai, Iš pasakų krašto; rinktinės įvairių tautų pasakos. Išleido „Giedra“. Kaina 6 Rm. Spausdinta rotatoriumu.

5. Maurice Rostand, Zmogus, kurį užmušiau. Vertė: A. Landsbergis ir J. Mekas. Kassel 1947. Spaudė „Giedra“ Kassel-Mattenberg.

Iš tarybinės spaudos Savikiu kritika

„Tiesos“ straipsniai dažniausiai yra dviejų pobūdžio: arba kas nors giriamas, arba kas nors peikiamas. Tačiau paskutinosios rūšies rašinių yra žymiai daugiau.

„Tiesos“ vasario 21 d. numeryje I. Salov, LKP (b) CK sekretoriaus, pavaduotojas kuro ir energetikos reikalams, rašo: „Pernai stambiausios krašto elektrinės dirbo netvarkingai. Tatoi lėtinio pramonės gamybos eigą, trukdė darbininkų kolektyvų pastangas viršyti savo planinius uždavinius. Iš kitos pusės dažnai išties miestų kvartalai būdavo išjungiami iš paskirstymo tinklo ir gyventojai likdavo be šviesos. Dažnai elektrinių vadovai mėgina aiškinti sutrikimus kuro stoka. Tačiau tuo pat laiku tūkstančiai tonų brangių akmens anglies, buvo pernai pereikvota respublikos elektrinėse. Šiauliu ir Klaipėdos energijos rajonai sudegino be reikalo iki penktos dalies skirto kuro. Tuo tarpu minėtų rajonų viršininkai ir pat. Lietuvos energijos valdybos viršininkas drg. Jegorov nesimė

priemonių ryžtingai kovoti už brangaus, iš toli atvežamojo kuro taupymą.

Taip pat švaistomasi respublikos elektrinėse energija pačių stočių reikalams. Respublikos mastu pernai pereikvota daugiau negu vienas milijonas kilovatų — valandų pačių elektrinių reikalams. Be to, arti 20% pagamintos elektros energijos nustoja paskirstymo tinkle. Tuo būdu vien dėl elektros paskirstymo tarnybos nerangumo milijonai kilovatų — valandų žūna.

Štai kodėl elektros energijos savikaina stambiose respublikos elektrinėse pusketviro — keturius kartus brangesnė negu kitose tarybinės respublikose.

Ypatingai blogai dirbo pernai Vilniaus energijos rajonas (viršininkas Gluchovskij). 1946 metais rajonas liko skolingas vartotojams daugiau kaip pusantro milijono kilovatų valandų. Tuo pat metu daugiau kaip vienas milijonas kilovatų-valandų išleista nežinia kam. Vadinasi, iš vienos pusės, dėl viršininko Gluchovskij neatsakingumo, milijonai kilovatų-valandų išvogta savanaudiškais sumetimais tokių asmenų, kurie visai neturi teisės naudotis elektros energija.

Smarkiai atsilieka ir planinis įrengimų remontas, ypatingai pelenų transporterių remontas. Dėl to Vilniaus energijos rajono reikalą trukdo dažnos avarijos. Vien 1946 m. gruodžio ir š. m. sausio mėnesiais, kai reikėjo patenkinti aukščiausias pramonės ir miesto ūkio paklausas — įvyko 36 avarijos.

Tame pat numeryje B. Adomaitis rašo: „Sausio 15-ji — tai ta data, iki kurios apskričių ir valsčių vykdomieji komitetai bei paruošinės organizacijos turėjo atlikti vieną iš pagrindinių darbų — būtent, užbaigti pieno prievolinkų sąrašų sudarymą ir prievolių lapelių įteikimą. Kaip tas uždavinys atliktas?

Faktai rodo, kad eilė vadovų į šį darbą pažiūrėjo be reikiamo atsakingumo jausmo. Ištisoje eilėje apskričių ne tik nepatvirtinti prievolinkų sąrašai, bet jų net nepradėjo sudarinėti. Dėl tos priežasties įteikimas valsčių prievolių lapelių dar nevykdomas.

Didelį nerangumą šioje darbo srityje parodo Marijampolės apskrities vadovai (apskritis vykdomojo komiteto pirmininkas drg. Rutkauskas, paruošų įgaliotinis drg. Simakov). Čia iš 10 valsčių dar tik 2-se sudaryti sąrašai, kuriuos patvirtino apskrities vykdomasis komitetas. Pieno prievolių lapelių dėl pavėluoto sąrašų sudarymo dar ne vienas apskrities valstietis nėra gavęs. Ypatingai pavojingą padėtį prileido Vilniaus apskrities vykdomojo komiteto pirmininkas drg. Siciugov ir paruošų įgaliotinis drg. Vitko. Čia nepatvirtintas dar ne vieno valsčiaus prievolinkų sąrašas, valstiečiams neįteiktas ne vienas lapelis. Silpną veiklą šioje darbo srityje parodė ir Šiaulių apskrities tarybinės ir

paruošinės organizacijos, jų vadovai. Dar tik 5 valsčius tepasiūsti pieno prievolių lapeliai. Panaši padėtis ir eilėje kitų apskričių.

Beto, net ir ten, kur šis tas padaryta, besirengiant pieno paruošų kompanijai, yra stambių organizacinio darbo trūkumų. Daug kur į prievolinių ūkių sąrašų sudarymą pažiūrėta grynai formaliai: sąrašai sudaryti paskubomis, praleidžiant eilę ūkių arba iškraipant turimos žemės plotus, pripažįstamas fiktyvus žemės pasidalinimas tarp buočių ir jų giminačių ir pan.

Tame pat numeryje I. Silajev, LKP (b) Vilniaus miesto Dzeržinskio rajono komiteto partkabineto vedėjas, prikiša Vilniaus Daržininkystės technikumui: „Idėjinis-politinis darbas teknikume yra visiškai apleistas. Klasėse veltui ieskos lozungų ir plakatų, ar kokios kitokios vaizdinės agitacijos. Mokiniai nepa-mena, kada jie yra išleidę paskutinį sieninio laikraščio numerį. — Ar dirbamas idėjinio-politinio auklėjimo darbas mokinių tarpe? — paklausėme Daržininkystės technikumo direktorių drg. Kličių. — Kai ką darome... Bet šiuo reikalu drg. Kličius negalėjo nieko konkretaus ir aiškaus pasakyti. Jis netgi kažkaip nustebė, paklaustas apie tokį dalyką. Jam nel mintis galvon neužklydavo, kad mokinių tarpe reikia organizuoti idėjinio-politinio auklėjimo darbą. Todėl nei pats direktorius, nei mokslo dalies vedėjas drg. Juodviršis nė karto neparadė technikumo kolektyvui nei vieno pranešimo politiniams klausimais, neu-rėngė nei vieno pasikalbėjimo ideologijos klausimais su mokiniais. — Nejaugi jūs nematote šių svarbių trūkumų? — klausiamė drg. Kličių, o jis į tai: — Matyti, tai matau, bet nespėju, iki kaklo kitų darbų. Lygiai taip pat perdaug apkrautu save laiko ir drg. Juodviršis. Priėjo prie to kad jis nustojo netgi laikraščius skaityti. Nėra buvę tokio atsitikimo, kad jis patį būtų dalyvavęs pamokose. Drg. Juodviršis nesijaudina ir dėl to fakto, kad dėstytojai ir mokiniai naudojami mokslo vadovėliais, išleistais 1920—1928 m. Ji, pro pirštus žiūri į tai, kad šitie vadovėliai žemės ūkio vedimą traktuoja neteisingu požiūriu ir nesupazindina moksleivių su socialistine ūkio sistema. Nėra vadovėlių? Betgi galima būtų laikinai naudotis bent papildomais užrašais, tačiau to nedaroma. Technikumo bibliotekoje taip pat vyrauja senienos, o naujų knygų visai nėra.

Lygiai su mokymo ir pedagoginio darbo negerovėmis daug yra technikumė ir kitų trūkumų. Klasėse šalta ir nešvaru. Bendrabutyje šalta ir nejauku: krosnys rūksta, daug yra nelstiklintų langų, durys neapžiūretos, nėra kėdžių, kablykų ir pan. Zemas yra ir mokinių mokymosi lygis. Trijuose technikumo kursuose tėra penki labai gerai besimokantieji mokiniai. Bet daugelis mokytojų nežino ju pavardžių, o mokiniai taip pat apie juos nedaug ką žino.

Išsklaidyta buv. Seedorfo stovykla

Vos vienerius ir tai nepilnus metus išgyvenę lietuviai Seedorfo stovykloje balandžio mėnesio 2 d. skubotai buvo iškelti į visą eilę kitų smulkesnių stovyklų. Didžiausioji seedorfičių dalis apgyvendinta Stadėje buv. lenkų stovykloje „Pulverweg“. Čia yra per 600 lietuvių. Šioje stovykloje koncentruojasi visos kultūrinės buv. Seedorfo stovyklų gyvenimas. Čia atsikėlė gimnazijos vadovybė, mokytojai ir mokiniai su tėvais. Čia ir „Ausrinės“ choro didžioji dalis, jos dirigentas Myk. Liuberskis, Mokytojų Kursai, pradžios mokykla, Seedorfo lietuvių paštas ir kt.

Kita seedorfičių dalis apgyvendinta Rotterdamo bei Hassendorfo, Peine, Anderlaesse ir Bevern stovyklose. Tuo būdu viena didžiausių anglų srityje stovyklų tapo išsklaidyta po visą eilę kitų mažesnių stovyklų, išardant tą didžiulę lietuviško bendruomenės šeimą. Pačiame Seedorfe, iš kurio tiek lietuviai, tiek latviai, tiek ir kiti buvo taip skubiai iškraustyti, bus apgyvendinami pabaltiečiai, vyksią Anglijon darbams.

Stovyklą administruoti iš UNRRA-os perėmė tiesioginiai Mil. Gov. Administraciniame aparate yra taip ir pabaltiečių apie 300 asmenų-pradedant lyderiais, baigiant raštinės tarnautojais, vertėjais ir kitais. UNRRA ir Mil. Gov. tvirtinimu, per Seedorfo pereinamąją stovyklą turės pereiti visi pabaltie-

čiai, ir vėliausia ligi spalio mėn. pabaigos būsiančios likviduotoj DP stovyklos, o paskiausiai — pereinamoji Seedorfo stovykla. Per savaitę Seedorfą apleisį apie 5-6 tūkstančius žmonių.

Dėl skuboto perkėlimo nebuvo baigtas ir registracijos emigravimo reikalams blankų užpildymas Seedorfo gyventojams, todėl jis bus baigtas jiems gyvenant jau kitose stovyklose. Pasibaigęs prieš pat stovyklų išsklaidymą gyventojų screeningas „nukirpo“ apie 200 seedorfičių, daugiausia M. Lietuvos gyventojų, tuo būdu iš viso iš Seedorfo stovyklos pašalinęs apie 600 asmenų.

Todėl lietuvių pašto įstaiga prašo visas redakcijas ir leidyklas jai ir toliau siuntinėti platiniams savo leidinius anksčiau siunčiamus į Seedorfo stovyklų pašta. Stovyklų pašto adresas toks: Stade, „Pulverweg“, Litauische Lagerpost — A. Petrauskienė (sn.)

Memmingeno stovyklos teatras

Penktadienį, balandžio 13 d. 19 val. 30 min. stovyklos teatre įvyksta pianistės Galinos Leonienės fortepijono recitalis. Programa: Bacho, Bramso, Bethoveno, Debussy, Rachmaniovo, Scriabino, Ciurlionio, Chopino, Lisio ir kt. kūriniai.

Bilietai nuo trečiadienio gaunami nuo 10 iki 12 ir nuo 18 iki 19 val. teatro kasoje.